

Súd:	Najvyšší súd SR
Spisová značka:	6Ndc/10/2024
Identifikačné číslo spisu:	6123465705
Dátum vydania rozhodnutia:	27.03.2024
Meno a priezvisko:	Mgr. Dušan Čimo
Funkcia:	sudca
ECLI:	ECLI:SK:NSSR:2024:6123465705.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v spore žalobkyne Balaščák Transport s.r.o., Mokroluh 197, IČO: 51 003 201, zastúpenej splnomocnenkyňou WITT&KLEIM ADVOKÁTSKA KANCELÁRIA S.R.O., Banská Bystrica, Dolná 6, IČO: 47 257 164, proti žalovanej UNIQUA pojišťovna, a.s., Praha 6, Evropská 810/136, Česká republika, IČ: 492 40 480, konajúca prostredníctvom organizačnej zložky UNIQUA pojišťovna, a.s., pobočka poisťovne z iného členského štátu, IČO: 53 812 948, Bratislava, Krasovského 3986/15, zastúpenej CLS Čavojský & Partners, s.r.o., IČO: 36 854 972, Bratislava, Zochova 6-8, o zaplatenie 5.119,15 € s príslušenstvom, vedenom na Mestskom súde Bratislava IV pod sp. zn. 5Csp/5/2024, o nesúhlase Mestského súdu Bratislava IV s postúpením mu sporu Okresným súdom Banská Bystrica, takto

rozhodol:

Senát 6C Najvyššieho súdu Slovenskej republiky vec postupuje na prejednanie a rozhodnutie veľkému senátu občianskoprávneho kolégia Najvyššieho súdu Slovenskej republiky.

Odôvodnenie

1. Okresný súd Banská Bystrica (ďalej tiež „postupujúci súd“) listom z 8. februára 2024 sp. zn. 27Up/1942/2023 postúpil spor na prejednanie a rozhodnutie Mestskému súdu Bratislava IV (ďalej tiež „nesúhlasiaci súd“), nakoľko po podaní odporu žalovanou žalobkyňa v zákonom stanovenej lehote navrhla pokračovanie v konaní na príslušnom súde v zmysle § 10 ods. 3, resp. v zmysle § 14 ods. 3 zákona č. 307/2016 Z. z. o upomínacom konaní.

2. Mestský súd Bratislava IV nato (inak po vydaní ním uznesenia zo 14. februára 2024 č. k. 5Csp/5/2024 - 167, ktorým pripustil zmenu žaloby a rozhodol o nároku žalobkyne na náhradu trov konania /?/) predložil spor podľa § 43 ods. 2 Civilného sporového poriadku (zákona č. 160/2015 Z. z. v znení neskorších zmien a doplnení, ďalej tiež len „CSP“) Najvyššiemu súdu Slovenskej republiky (ďalej tiež len „najvyšší súd“), nesúhlasiac s jeho postúpením a majúci za to, že v tomto prípade ide o obchodnoprávny spor, na prejednanie a rozhodnutie ktorého je a to kauzálnie príslušný Mestský súd Bratislava III. Uviedol, že predmetom tohto konania je nárok žalobkyne vyplývajúci z toho, že došlo k dopravnej nehode, kde bol poškodený majetok žalobkyne ako obchodnej spoločnosti, pričom vozidlo škodcu bolo poistené v zmysle zákona o povinnom zmluvnom poistení (zákona č. 381/2001 Z. z. v

znení neskorších zmien a doplnení, ďalej tiež „zákon o PZP“ - pozn. najvyššieho súdu) u žalovanej ako poisťovne. Konštatoval, že porovnateľné skutkové okolnosti riešil (už) aj najvyšší súd v uznesení sp. zn. 5Ndob/68/2023 z 30. januára 2024, kde poškodenou bola takisto obchodná spoločnosť a škodca mal uzavreté povinné zmluvné poistenie u poisťovne, ktorá bola v danom konaní žalovanou. Poškodená obchodná spoločnosť postúpila pohľadávku na inú obchodnú spoločnosť, ktorá bola vo veci žalobcom, ale najvyšší súd správne uviedol, že postúpenie pohľadávky nemení povahu záväzku, ktorý najvyšší súd posúdil ako obchodnoprávny. Pôvodná pohľadávka vykazuje znaky obchodnoprávneho sporu, keď z označenia postupcu dostupného zo „spisového materiálu“ (správne len „spisu“ - opäť pozn. najvyššieho súdu) je zrejmé, že sa jedná o podnikateľský subjekt.

3. Najvyšší súd ako súd spoločne nadriadený obom súdom zhora, príslušný na rozhodnutie v spore o príslušnosť, v ktorom podľa názoru nesúhlasiaceho súdu nesprávnosť postúpenia tkvela v kauzálnej príslušnosti iného súdu (§ 43 ods. 2, časť vety prvej pred bodkočiarkou CSP a časť rovnakej vety za bodkočiarkou a contrario), po preskúmaní okolností sporu o príslušnosť dospel k záveru, že nesúhlas Mestského súdu Bratislava IV s postúpením mu sporu síce podľa názoru najvyššieho súdu nie je dôvodný, rozhodnutiu trojčlenného senátu 6C najvyššieho súdu, ktorému táto vec napadla, však bráni práve rozhodnutie uvádzané v liste nesúhlasiaceho súdu, prezentujúce celkom odlišný názor (v podobe úplného významového protikladu toho názoru, ku ktorému dospel vec prejednávajúci senát najvyššieho súdu tentoraz).

4. Podľa § 36 ods. 1 CSP konanie sa uskutočňuje na súde, ktorý je na prejednanie príslušný a podľa odseku 2 rovnakého ustanovenia príslušnosť sa určuje podľa okolností v čase začatia konania a takto určená príslušnosť trvá až do skončenia konania.

5. Podľa § 40 CSP súd aj bez námietky skúma vecnú príslušnosť, kauzálnu príslušnosť a funkčnú príslušnosť počas celého konania; kauzálnu príslušnosť v obchodnoprávných sporoch súd skúma iba do otvorenia pojednávania alebo predbežného prejednanja sporu.

6. Podľa § 43 ods. 1 CSP ak súd postupom podľa § 40 a § 41 zistí, že nie je príslušný, bezodkladne postúpi spor príslušnému súdu bez rozhodnutia a upovedomí o tom žalobcu; žalovaného upovedomí len vtedy, ak mu už bola žaloba doručená. Podľa odseku 2 tu citovaného zákonného ustanovenia ak súd, ktorému bol spor postúpený, s postúpením nesúhlasí, bezodkladne predloží súdny spis bez rozhodnutia spoločne nadriadenému súdu na rozhodnutie o príslušnosti; ak ide o spor o miestnu príslušnosť, predloží súdny spis svojmu nadriadenému súdu a týmto rozhodnutím sú súdy viazané.

7. Podľa § 13 CSP, na konanie v prvej inštancii je miestne príslušný všeobecný súd žalovaného, ak nie je ustanovené inak.

8. Podľa § 15 ods. 1 CSP, všeobecným súdom právnickej osoby je súd, v ktorého obvode má právnická osoba adresu sídla.

9. Podľa § 22 písm. a) CSP (ustanovenia zaradeného do tretieho dielu tretej hlavy prvej časti zákona nazvaného „Kauzálna príslušnosť“, nadpísaného marginálnou rubrikou „Príslušnosť v obchodnoprávných sporoch“) na konanie v obchodnoprávných sporoch je príslušný Mestský súd Bratislava III pre obvod Krajského súdu v Bratislave.

10. Podľa § 2 ods. 3 zákona č. 371/2004 Z. z. o sídlach a obvodoch súdov Slovenskej republiky a o zmene zákona č. 99/1963 Zb. Občiansky súdny poriadok v znení neskorších predpisov, v znení neskorších zmien a doplnení (predovšetkým zákonov č. 150/2022 Z. z. a č. 398/2022 Z. z.) sídlom Mestského súdu Bratislava III je mesto Bratislava; jeho obvod tvorí územný obvod okresov Bratislava I, Bratislava II, Bratislava III, Bratislava IV a Bratislava V.

11. Napokon podľa § 48 ods. 1 CSP ak senát najvyššieho súdu pri svojom rozhodovaní dospeje k právnomu názoru, ktorý je odlišný od právneho názoru, ktorý už bol vyjadrený v rozhodnutí iného

senátu najvyššieho súdu, postúpi vec na prejednanie a rozhodnutie veľkému senátu. V uznesení o postúpení veci odôvodní svoj odlišný právny názor.

12. V uznesení z 30. januára 2024 sp. zn. 5Ndob/68/2023 najvyšší súd (jeho senát 5O) vyslovil (o. i.) nasledovné (citované z bodov 16. a 17. uznesenia) :

„16. Pozornosť najvyšší súd upriamil na skutočnosť, že v danom spore je žalobcom právnická osoba (autoservis) a žalovanou je právnická osoba (poistovňa), pričom na žalobcu bola zmluvou o postúpení pohľadávky z 17. januára 2023 postúpená pohľadávka poškodeného (právnickej osoby). Pohľadávka spočíva v sume zodpovedajúcej poistovňou krátenej časti škody vzniknutej z poistnej udalosti spôsobenej škodcom, t.j. osobou, ktorá mala so žalovanou poistovňou uzavretú zmluvu o povinnom zmluvnom poistení vozidiel. Pôvodná pohľadávka tak vykazuje znaky obchodnoprávneho sporu, keď z označenia postupcu dostupného zo spisového materiálu je zrejmé, že sa jedná o podnikateľský subjekt (SCHOTT s.r.o., so sídlom Orechová 6, Bardejov, IČO: 36 449 598). Žalobca odvodzuje svoje postavenie od postupcu - poškodeného, kedy sa povaha záväzku poistovne z povinného zmluvného poistenia voči poškodenému postúpením pohľadávky a zmenou v osobe veriteľa nemení, teda postúpenie pohľadávky na charakter prejednávaneho nároku nemá vplyv (§ 524 a nasl Občianskeho zákonníka).

17. Najvyšší súd Slovenskej republiky konštatuje, že za daných skutkových okolností je daná kauzálna príslušnosť Mestského súdu Bratislava III podľa ust. § 22 písm. a) CSP, a preto je tento príslušným súdom na prejednanie a rozhodnutie predmetného sporu.“.

13. Senát 6C najvyššieho súdu síce nemá dôvod nesúhlasiť s tými závermi senátu 5O, podľa ktorých postúpenie pohľadávky nemá na charakter prejednávaneho nároku vplyv a povaha záväzku poistovne z povinného zmluvného poistenia voči poškodenému sa postúpením pohľadávky a zmenou v osobe veriteľa nemení; na uplatnenie týchto záverov však v tentoraz prejednávanej veci ani nevznikol dôvod - so zreteľom k tomu, že predmetom sporu v tomto prípade nie je pohľadávka postúpená poškodeným pri dopravnej nehode inej osobe, ale ide tu o prípad uplatňovania práva samým poškodeným.

14. Čo však naopak aj v tentoraz prejednávanej veci svoj význam malo, bola povaha v konaní uplatňovaného práva (žalobkyne) a jemu zodpovedajúcej povinnosti (žalovanej), vo vzťahu ku ktorým senát 6C najvyššieho súdu nezdieľa názor jeho senátu 5O o obchodnoprávnej povahe záväzkovo-právneho vzťahu majúceho základ v právnej úprave povinného zmluvného poistenia zodpovednosti za škodu spôsobenú prevádzkou motorových vozidiel vtedy, ak sa peňažného plnenia reprezentujúceho škodu krytú povinným zmluvným poistením domáha poškodený na poistovni škodcu.

15. Súčasťou rozhodovacej praxe najvyššieho súdu je (o. i.) tiež záver, podľa ktorého aktuálna úprava procesného práva pojem „obchodnoprávny spor“ *expressis verbis* (výslovne) nedefinuje a pre účely korektnej interpretácie takéhoto pojmu si nepochybne treba pomôcť (popri úprave z ustanovenia § 261 Obchodného zákonníka, t. j. zákona č. 513/1991 Zb. v znení neskorších zmien a doplnení) aj dnes už len historickým prameňom procesného práva, reprezentovaným novelizáciou Občianskeho súdneho poriadku (zákona č. 99/1963 Zb. v znení neskorších zmien a doplnení, ďalej len „OSP“), sprevádzajúcou nahradenie úpravy v niekdajšom Hospodárskom zákonníku (zákon č. 109/1964 Zb.) Obchodným zákonníkom a to predovšetkým čl. I bod 9 zákona č. 519/1991 Zb., ktorým sa mení a dopĺňa Občiansky súdny poriadok a notársky poriadok (v tejto súvislosti porovnaj, napr. uznesenie najvyššieho súdu z 25. januára 2024 sp. zn. 6Ndc/55/2023). V jeho rámci došlo k takej zmene skoršieho znenia § 9 OSP, ktorej súčasťou bolo zanesenie do odseku 3 ustanovenia, o ktorom je reč, úpravy vecnej príslušnosti krajských súdov ako súdov prvého stupňa v obchodných veciach v sporoch z právnych vzťahov medzi podnikateľmi pri ich podnikateľskej činnosti (písmeno a), v tomto prípade bez významu ďalších nuáns, za akých bolo možno na účastníka nazerať ako na podnikateľa podliehajúceho režimu úpravy), pričom pre účely rozhodovania v tentoraz prejednávanej veci žiaduce je zmieniť tiež to, že skoršia príslušnosť krajských súdov v obchodných veciach sa vzťahovala aj na spory z poistenia spojeného s predmetom obchodnej činnosti bez ohľadu na to, že nejde o obchody podľa písmena a) alebo b) (§ 9 ods. 3 písm. c) - ff) OSP v znení zákona č. 519/1991 Zb.).

16. Pri riadení sa aj touto úpravou tak z pohľadu naplnenia definície obchodnoprávneho sporu poznanej,

avšak nevymedzenej tiež dnešnou úpravou, musí byť rozhodujúcim, či ide o spor zo vzťahu medzi podnikateľmi pri podnikateľskej činnosti ich oboch (tu rozumej spor zo vzťahu majúceho pôvod vo vzájomnej podnikateľskej činnosti oboch strán sporu) a špecificky pri poistení potom, či možno usúdiť na jeho súvis (poistenia) s predmetom obchodnej činnosti oboch účastníkov vzťahu (teda nielen poisťovne, ktorá má poisťovanie priamo ako súčasť svojej podnikateľskej činnosti zapísané aj v obchodnom registri, ale aj druhej strany sporu).

17. Pre stanovenie súdnej príslušnosti je vždy významný obsah žaloby, ktorý formuluje žalobca, teda i to akej súdnej ochrany sa dovoľáva (uznesenie najvyššieho súdu z 11. decembra 2019 sp. zn. 6Ndc/15/2019).

18. Z obsahu spisu v prejednávanej veci vyplýva, že v predmetnom spore sa žalobkyňa ako poškodená, domáha voči žalovanej, ktorá je poisťovateľkou škodcu podľa zákona o PZP, nároku na náhradu škody spôsobenej prevádzkou motorového vozidla.

19. Žalobkyňa a žalovaná sú síce podnikateľkami, ale náhrada škody uplatnená v tomto konaní nie je vyvodzovaná z ich vzájomného záväzkového vzťahu. Strany medzi sebou navzájom neuzavreli žiaden zmluvný záväzok, neexistuje medzi nimi priamy zmluvný vzťah. Požadované plnenie je vyvodzované z povinného zmluvného poistenia zodpovednosti za škodu spôsobenú prevádzkou motorového vozidla, ktoré je upravené zákonom o PZP so subsidiárnou aplikáciou Občianskeho zákonníka, ktorý obsahuje úpravu poisťných zmlúv. Hmotnoprávny vzťah tvoriaci základ sporu preto nejde definovať ako obchodný záväzkový vzťah.

20. S prihliadnutím k už uvedenému je preto senát 6C najvyššieho súdu toho názoru, že o prípad podraditeľnosti hmotnoprávneho vzťahu pod procesný pojem obchodnoprávny spor by mohlo ísť nanajvýš v sporoch medzi poisteným a poisťovňou z tzv. havarijného poistenia (v ktorých je právnym základom nároku zmluva oboch strán sporu) a v prípadoch z povinného zmluvného poistenia nanajvýš vzájomné spory poisteného a poisťovne, majúce základ v ich zmluve. Obchodnoprávnym sporom však nie je spor o náhradu škody medzi poškodeným a povinnou zmluvnou poisťovňou škodcu, vedený medzi takýmito stranami na základe osobitnej úpravy z ustanovenia § 15 ods. 1 vety druhej zákona o PZP (ako zákona, ktorý pre prípad nedostatku osobitnej úpravy v ňom ustanovil - tu porovnaj aj § 1 ods. 2 zákona o PZP vrátane poznámky - pôsobnosť zákona o poisťovníctve a Občianskeho zákonníka). Pre úplnosť možno ešte dodať, že k prakticky rovnakému právnemu názoru dospelo, avšak až po vydaní rozhodnutia vo veci sp. zn. 5Ndob/68/2023, aj obchodnoprávne kolégium najvyššieho súdu (tu pre prípad záujmu porovnaj bod 3 písm. a) zápisnice zo zasadnutia sudcov obchodnoprávneho kolégia najvyššieho súdu, konaného 12. marca 2024).

21. Senát 6C najvyššieho súdu preto rozhodol spôsobom uvedeným vo výroku tohto svojho uznesenia.

22. Toto rozhodnutie prijal senát najvyššieho súdu pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný žiadny opravný prostriedok.